

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J.A. i S.A.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w L., S.P., H.C. i A.T.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej J.A. i S.A.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z 3 grudnia 2021 r., I ACa 112/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża skarżących kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez pozwanych;**
- 3) przyznaje adw. M.M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku VAT, z tytułu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie w punkcie pierwszym (I) oddalił apelację powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 grudnia 2020 r., oddalającego ich powództwo o zapłatę, a w punkcie drugim (II) orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powodowie wskazali przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłącznie podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15,

niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazali, by zaskarżony wyrok był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Zarzucane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacyjnych, wbrew treści art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c., nie mogło przemawiać za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, zważywszy, że przepisy powyższe nie zostały objęte jej podstawami.

O wystąpieniu przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie przekonuje też argumentacja odwołująca się do zarzucanego w skardze kasacyjnej naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. przez oddalenie apelacji zamiast uchylenia wyroku do ponownego rozpoznania z powodu nierozpoznania istoty sprawy i w ten sposób zamknięcie powodom drogi do kwestionowania ustaleń faktycznych, które - jak wskazano we wniosku - poczynione zostały w oderwaniu od materiału dowodowego i po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym. Rzecz bowiem w tym, że z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, iż Sąd Apelacyjny nie czynił dodatkowych ustaleń faktycznych, a podzielił w tym zakresie ustalenia Sądu pierwszej instancji. Mając ponadto na względzie merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego i zakres kognicji sądu odwoławczego, który obejmuje również obowiązek dokonania w razie potrzeby dodatkowych ustaleń faktycznych, a także uwzględniania dodatkowych lub innych podstaw prawnych oceny żądań powoda, nie sposób przyjąć oczywistego charakteru zarzucanego w skardze naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. Sprzeciwia się temu również stanowisko Sądu Najwyższego, że wskazany przepis nie może co do zasady stanowić samodzielnej podstawy kasacyjnej, gdyż ma on charakter kompetencyjny i wskazuje jedynie

sposób rozstrzygnięcia (treść) orzeczenia sądu odwoławczego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2015 r., III CSK 406/14, niepubl.).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali też, że Sąd Apelacyjny w sposób oczywisty naruszył art. 415 k.c. przez nieprawidłową analizę przesłanek odpowiedzialności deliktowej w kontekście poczynionych ustaleń faktycznych. Ich zdaniem poczynił również - w oderwaniu od zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - po raz pierwszy ustalenia faktyczne w kontekście przesłanek bezpodstawnego wzbogacenia i dokonał błędnej analizy prawnej tych przesłanek. W związku z tym należy zwrócić uwagę, że zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymagane określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, iż skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. V CZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może zatem poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych, a uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl.; z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Argumentacja skarżących nie spełnia wymagań w zakresie należytego uzasadnienia przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Także dlatego, że pomija, iż podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, Sąd Najwyższy zaś jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 w

związku z art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący, poza zarzutem naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., nie postavili w skardze innych zarzutów naruszenia przepisów proceduralnych, to zatem ustalona podstawa faktyczna rozstrzygnięcia stanowiłaby odniesienie dla merytorycznej oceny zarzutów materialnych i stanowi również podstawę oceny, czy argumentacja skarżących przekonuje o oczywistym charakterze zarzutu naruszenia art. 415 oraz 405 k.c. Zważywszy, że skarżący takiej argumentacji nie przedstawili, ograniczając się w istocie do samego stwierdzenia, że naruszenia wskazanych przepisów mają charakter oczywisty, przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. uznać należy za niewykazaną.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[ał]

(K.L.)

